

Pszczelarstwo

7.8

ORGAN POLSKIEGO ZWIĄZKU PSZCZELARSKIEGO

1963

Wiązanka kwiatów litewskich na grób prof. dr S. Kirkora

W NUMERZE: **J. Kubok:** Piętnaście lat pracy hodowców śląskich — 1 (185). **S. Etagens, A. Gwóźdź:** Praktyczny sprzęt hodowlany — 3 (187). **M. Gromisz, J. Szymankiewicz:** Z myślą o przyszłym sezonie — 4 (188). **M. Gromisz:** Przygotowanie pszczół do zimowli — 7 (191). **A. Szmidt:** Bakterie przeciwko szkodnikom pszczół — 9 (193). **J. Mika:** Diagnostyka zgnilca złośliwego — 11 (195). **S. Tosik:** I za i przeciw mrówkom — 13 (197). **T. Wawryn:** Pożyteczna książka — 13 (197). Groźba nie tylko dla pszczół — 14 (198). **A. Falkowski, P. Ojdowski:** Czego oczekujemy od spółdzielczości — 15 (199). **Z. Chomińska:** Słuchałam zeznań świadków — 16 (200). Dziękujemy nieznanemu lotnikowi — 17 (201). **A. Demianowicz:** Z biologii kwiatów — 18 (202). **L. Gonek:** Siew w szkółce — 19 (203). **M. Pastuszek, J. Kalinowski:** Obserwacje nad nektarowaniem fasoli amerykańskiej — 21 (205). **I. Koneczna:** Propagujemy uprawę kolendru — 22 (206). **J. Wróbel:** Bukszpan krzew mało znany — 22 (206). Wraca życie na haldy — 23 (207). **M. Borkowski:** Odkryłem serdecznik — 23 (207). **A. Piwowarczyk:** Nasze hasło — zwiększanie pożytków — 23 (207). W kilku zdaniach — 25 (209). **K. Gulowski:** Tak zwany miód przemysłowy jest złem nie koniecznym — 27 (211). **K. Piechowiak:** Odsiać plewy — 28 (212). **A. Falkowski:** Z doświadczeń starego praktyka — 29 (213). **W. Bojarczuk** — Wietrzenie uli — 30 (214). **S. i J. Szwantner:** Błądzące matki i pszczoły — 31 (215). **M. Wojtacki:** Z pszczelarskich wędrówek — 32 (216). **T. Kibitlewski:** Kuna złodziej pszczół — 34 (218). **J. Kalinowski:** Wspomnienia i wnioski — 35 (219). **J. Szlęzak:** Praktyka w pasiekach niecelowa — 36 (220). **K. Irzyk:** Potrzebna wąska specjalizacja — 36 (220). **T. Kołodziejczyk:** Pszczelarze dyskutują (II) — 37 (221). Sukces szkoleniowy WZP Poznań — 39 (223). **F. Wójcik:** Trójporozumienie WZP — CSO — OSP — 40 (224). **M. Pawelec:** Wchodzimy na właściwą drogę — 42 (226). **H. Kraheński:** Z koła „Ochota” — 42 (226). OSP „Pszczelarz nagradza najlepszych dostawców — 43 (227). Norma branżowa na rodzinę pszczelą — 44 (228). I str. okładki — pasieka kol. Nakieli (szczecińskie) na wrzosach. Fot. J. Kalinowski. IV str. okładki — Z pasieki szkoły rolniczej w Rzućewie. Fot. W. Woźniak. Zdjęcia w numerze: **B. Biesek, J. Kalinowski,**

Wiadomość o zgonie prof. dr Stanisława Kirkora zbyt późno dotarła do Litwy. Z „Pszczelarstwa” dowiedziałem się, że już nie mam w Polsce milego Korespondenta, z którym od paru lat korespondowałem i mogłem pochłubić się, że w Jego osobie mam nie tylko wielkiego sympatyka mojej Ojczyzny — Litwy, lecz także światowej sławy uczonego, niezmiernie życzliwego doradcy w różnych dziedzinach umiłowanego przez nas pszczelarstwa.

Niestety, nie udało mi się spotkać i poznać Profesora osobiście. Naszą łączność korespondencyjną zawdzięczam miłośnikowi „Pszczelarstwo”. Na moją propozycję współpracy w polskim czasopiśmie „Pszczelarstwo” Profesor odpisał bardzo serdeczny list. Od tego czasu nawiązała się trwała i serdeczna przyjaźń. Podziwu godne były Jego długie i serdeczne listy. Przy całej swej działalności naukowej i społecznej, przy intensywnej pracy pedagogicznej i wydawniczej niezapomniany Profesor odpisywał zawsze regularnie na moje listy.

Przedemną leżą posortowane według dat Jego listy. Odczytując je dziś nie mogę uwierzyć, że błękitne, urzędowe koperty Zakładu w Swarzędzu nigdy już więcej nie przyjdą na mój adres. Profesor zawsze interesował się stanem zdrowotnym pasiek sąsiedniej Litwy. Listy Jego zawierały wiele wartościowych porad. Przedwczesna śmierć zniweczyła źródło pomocy i opieki, z którego litewscy pszczelarze mogliby długo jeszcze czerpać.

Rodzina Profesora pochodziła z Litwy. Może dlatego tak żywo interesował się sprawami mej Ojczyzny i nawet zamierzał uczyć się języka litewskiego. Z wielką radością wysłałem Mu słownik języka litewskiego.

W każdym Jego liście były najserdeczniejsze i najgorętsze pozdrowienia — dla litewskich pszczelarzy, dla Niemna, Wilna i Kowna.

Dziś z mego Kraju, znad brzegów Niemna, z okolic Wilna i Kowna pragnę złożyć na Jego grobie wiązanek kwiatów litewskich. W imieniu pszczelarzy litewskich składam hold pamięci wielkiego polskiego Pszczelarza.

Julius Lindas Simkevicius
Kowno

Wydawca: Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne. Redaguje Zespół Redakcyjny w składzie: prof. dr Antoni Demianowicz, inż. Mieczysław Hiller, dr Ryszard Kostecki, inż. Mieczysław Mantey (redaktor naczelny), mgr Jerzy Makowicz, mgr inż. Janina Strachalska (zastępca redaktora naczelnego). Sekretarz Redakcji — mgr Zofia Chomińska. Artykuły i listy należy kierować pod adresem: Red. mies. „Pszczelarstwo”, Warszawa, Al. Jerozolimskie 28. Tel. 6-64-51 wewn. 29.

Prenumerata kwartalna 15 zł, półroczna 30 zł, roczna 60 zł. Prenumeratę opłacać należy w urzędach pocztowych lub na konto Centrali „Ruch” w Warszawie — PKO nr 1-6-100020. Reklamacje z tytułu nieotrzymywania miesięcznika należy składać w miejscu opłacenia prenumeraty, tzn. w danym urzędzie pocztowym, oddziale „Ruchu” lub Centrali „Ruch”, Warszawa, Srebrna 12. Druk. RSW „Prasa”, Tarczyńska 8. Zam. 4934 — L-92

Praktyczny sprzęt hodowlany

Stefan Egens, Antoni Gwóźdź

Piętnaście lat pszczelarskiej pracy selekcyjno-hodowlanej na Śląsku, to okres nie tylko nabywania praktyki w samej hodowli, lecz także wypróbowania w praktyce sprzętu hodowlanego i różnego rodzaju ulików weselnych.

W początkach hodowli opieraliśmy się na sprzęcie Zandera, który w użyciu w wielu wypadkach nie spełniał należycie swego zadania. W związku z reorganizacją hodowli przez PZP konieczne jest ujednolicenie drobnego sprzętu hodowlanego.

Pragniemy omówić wypraktykowany przez nas sprzęt hodowlany:

1. Pałeczka do robienia miseczek matecznikowych (rys. 1).

W roku 1952 po przeprowadzeniu dokładnych pomiarów mateczników z cichej wymiany zastosowaliśmy pałeczkę o średnicy 10 mm. Już dziś nie trzeba udowadniać, że pałeczka ta przyczynia się do składania wię-

kszej ilości mlecza w matecznikach, a zatem i lepszej jakości matek („Pszczelarstwo” nr 10/62 str. 21).

2. Kłateczka matecznikowa — (rys. 2).

Kłateczka Zandera w praktyce okazała się za niska, wskutek czego sprawiała dużo kłopotu przy zabezpieczaniu mateczników, które w wielu wypadkach sięgały do samego dna. Kłateczka ta była przeznaczona wyłącznie do zabezpieczenia mateczników.

W związku z tym opracowaliśmy kłateczkę, która może mieć zastosowanie nie tylko przy zabezpieczaniu mateczników, lecz również przy poddawaniu i wysyłce matek. Kłateczka typu E. G. o wymiarach $25 \times 25 \times 95$ ma dwa otwory o średnicy 15 mm. Komora na ciasto miodowo-cukrowe długości 40 mm obliczona jest na 32 godziny do wygrzyzienia (przy poddawaniu) zaś przy wysyłce

ilość pokarmu starczy na 12 dni. Część górna jest przeznaczona do zabezpieczenia matecznika na korku. Mateczniki uzyskane innym sposobem, wkłada się w otwór przytykając odwrotną stroną korka.

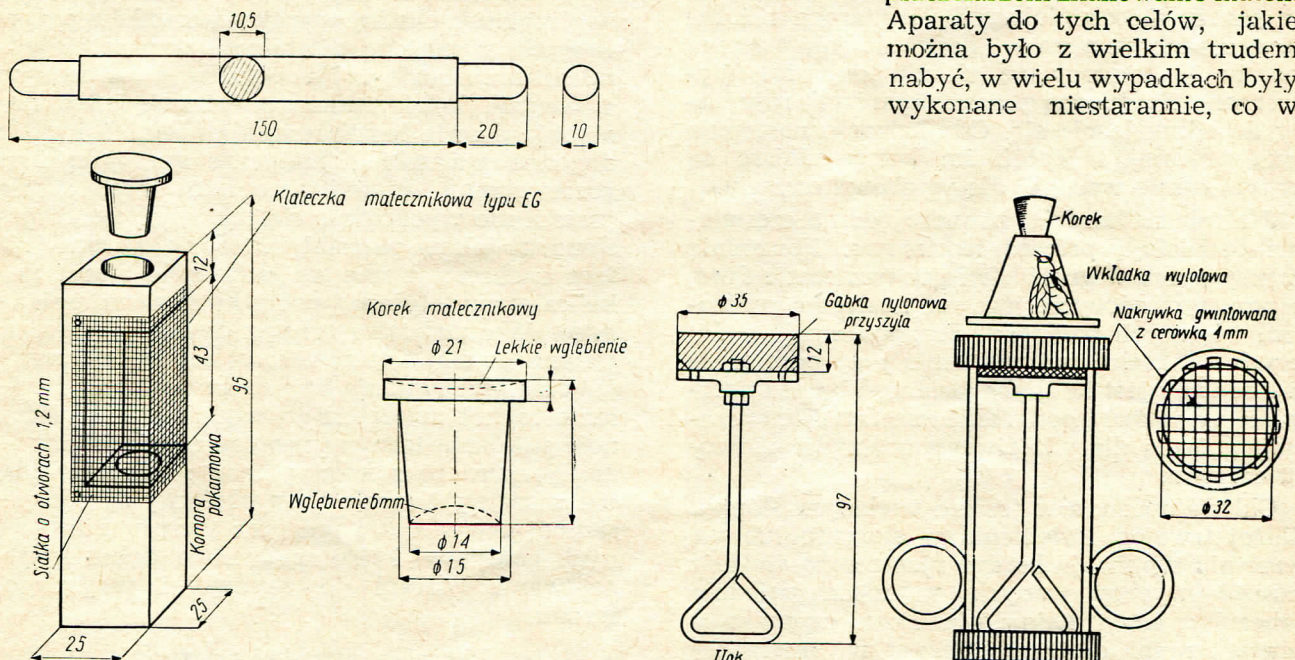
3. Korek matecznikowy z kołnierzem (rys. 3) wytoczony z drewna lipowego, bukowego lub brzoźowego ma dołem 14 mm średnicy, górą przy kołnierzu 15 mm, zaś kołnierz grubości 5 mm ma średnicę 21 mm. U dołu korka znajduje się wgłębienie 6 mm do przyklejenia miseczki matecznikowej.

Kłateczki z matecznikami w ramce kłateczkowej układa się „plecami”, tak aby matki nie miały z sobą bezpośredniego kontaktu przez siatkę (rys. 5).

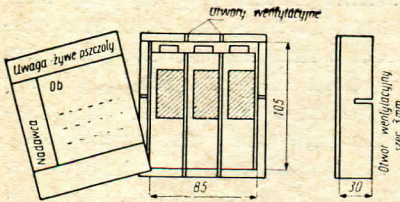
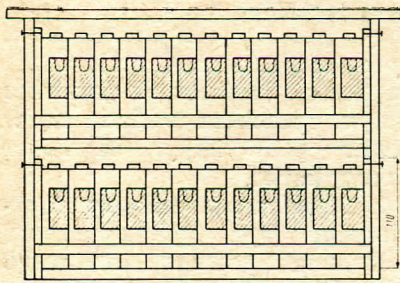
Przy wysyłce matek kłateczki układa się w kasiecie plecami (rys. 6) podobnie, jak w ramce kłateczkowej. Wielkość kasety zależy od ilości wysyłanych matek.

Pszczelarz po otrzymaniu matek nie ma kłopotu przy poddawaniu, gdyż po wypuszczeniu pszczoł towarzyszących matce wkłada kłateczkę do ramki gniazdowej ula osieroconego ciastem w dół. Pszczoły po wyjedzeniu ciasta same uwalniają matkę.

Wiele trudności sprawia pszczelarzom znakowanie matek. Aparaty do tych celów, jakie można było z wielkim trudem nabyć, w wielu wypadkach były wykonane niestarannie, co w

U góry (rys. 1) — pałeczka do robienia miseczek matecznikowych; z lewej (rys. 2) — kłateczka matecznikowa; w środku (rys. 3) — korek matecznikowy; z prawej (rys. 4) — aparat do znakowania matek

Wyżej (rys. 5) ramka klateczkowa; niżej (rys. 6) kasetka klateczkowa

konsekwencji utrudnia pracę. Trudność tę pokonaliśmy z niewielkim nakładem pracy po przeróbce plastikowego wyciskacza do zdobienia tortów.

4. Aparat do znakowania matek typu EG (rys. 4).

W zakupionym wyciskaczu należy: a) skrócić tłok tak, aby po nałożeniu i przyszyciu gąbki nylonowej wyrównał się z dolną i górną podstawą walca; b) w części górnej gwintowanej poszerzyć otwór pozostawiając 6 mm obrzeża, w którym rozpalonym drutem o wymiarze 0,5 mm robimy co 4 mm otwory służące do sporządzenia siateczki (cerówki). Po oznakowaniu matki odciągamy tłok, odkręca-

my siatkę i wkładamy wkładkę wylotową, którą należy dopasować do średnicy wewnętrznej walca, przez którą wypuszczamy znakowaną matkę do klateczki.

Chwytnie matki i wprowadzenie jej do aparatu dokonujemy łapką szklaną opisaną w nr 3-9/62 „Pszczelarstwa”.

Wyprodukowany sprzęt hodowlany poddajemy ocenie ogółu pszczelarzy. Wydaje nam się konieczne ogłoszenie ogólnopolskiego konkursu na sprzęt hodowlany celem jego ujednoczenia, by hodowcy nasi pozbyli się wreszcie zbędnego balastu, mało przydatnego sprzętu, jaki zalega w wielu pasiekach.

GOSPODARKA PASIECZNA • GOSPODARKA PASIECZNA • GOSPODARKA

Z myślą o przyszłym sezonie

Michał Gromisz, Józef Szymankiewicz

Po pożytkach głównych (w sierpniu i wrześniu) następuje nowy etap w życiu rojów, który uznajemy za początek nowego roku gospodarczego w pasiece. Etap ten charakteryzuje się szybkim wymieraniem zbieraczek, przepracowanych w czasie pożytków letnich. Ma wtedy miejsce regularne czerwienie matek, choć w znacznie szczuplejszych rozmiarach niż latem, z zachowaniem — podobnie jak wczesną wiosną — wzorowego układu czerwiu. Wyczerpany nadmierną pracą „organizm” roju dąży do odmłodzenia się. Odmłodzenie następuje tym pewniej i lepiej, im korzystniejsze są w tym czasie warunki dla wychowu czerwiu.

Jesienią najbardziej pobudzająco na czerwienie oddziałują pożytki nektarowe. Normalnie zapasy pyłku w gnieździe są w tym czasie duże, a poza tym zdobycie jego nie nastęca pszczołom większych trudności. Przypominanie o dobrych matkach i ich znaczeniu przy odmłodzeniu rodziny jest tu chyba zbędne. Wypada natomiast zauważyć i podkreślić znaczenie temperatury gniazda dla właściwego, zdrowego rozwoju czerwiu.

Chłody nocne, a w jeszcze większym stopniu dłużej trwające oziebienia w sierpniu lub we wrześniu wpływają bardzo ujemnie na wartość pszczoł wychowywanych w nieodpowiednio zabezpieczonych gniazdach. Poza czynnikami zewnętrznymi olbrzymi wpływ na intensywność czerwienia i dobry wychów czerwiu wywiera stan rodziny. Ogół pszczelarzy nie zdaje sobie sprawy, jak wielkie znaczenie dla odmłodzenia

pnia ma stan czerwiu oraz rezerwy biologiczne znajdujące się w ulu na przełomie lipca i sierpnia.

W przeważającej części kraju, gdzie panują upały względnie nie ma żadnych pożytków, wartościowe młode pszczoły przeczekawszy w bezczynności krytyczny okres wykazują w sierpniu, z chwilą poprawy warunków pożytkowych, wzmożoną działalność w procesie odmładzania rodziny. Na północy i północnym wschodzie Polski, gdzie pożytki jesienne następują prawie bezpośrednio po letnich i gdzie dogodne warunki klimatyczne sprzyjają nieprzerwanemu czerwieniu, letni etap życia pszczoł nie wyodrębnia się tak wyraźnie od jesiennego jak na pozostałym terenie. Trudne jest tam zaobserwowanie na podstawie stanu pni końca etapu letniego i początku nowego, jesiennego. Jako podstawę rozgraniczenia letniego od jesiennego etapu życia pszczoł należy tam przyjąć czas przekwitania lipy drobnolistnej. Określenie to jest potrzebne ze względu na konieczność ustalenia terminu nowego roku pasiecznego. Narzuca to z kolei potrzebę dokonywania we właściwym czasie i we właściwy sposób jesiennego oceny stanu pni oraz szeregu niezbędnych zabiegów, które zapewniają dobre przygotowanie pszczoł do zimowli i przyszłego sezonu.

Pierwszy przegląd jesienny

Przegląd ten (w końcu lipca w centrum, na południu i południowym zachodzie kraju — w